

D) Környezeti nevelési program

1. Alapok

1.1. Helyzetelemzés, helyzetkép

1.1.1. Külső környezet – régió, település, helyi értékek

a) Földrajzi fekvés

Környe a Vértes hegység lábánál az Által-ér völgyében fekszik. Három város veszi körül: Tatabánya, Tata és Oroszlány. A falu mesterséges tava horgászásra, sportolásra alkalmas. A tó körül pihenésre, sétálásra van lehetőség. A tavat övező nádas jó búvó és élőhely az állatoknak. Gazdag a tőkésréce állomány, hattyú, szürkegém, szárcsa és még számtalan állat él itt. A parton éger, fűz és nyárfa él.

b) A település társadalmi és gazdasági adottságai

Az ipar és a mezőgazdaság szempontjából fejlett vidék. A bányászat és az erre települt iparágak sok munkahelyet biztosítottak. Ez ma már megszűnőben van. A falu mezőgazdasági kombinátja Kft-kre bomlott, jelentősége csökkent. A rendszerváltás óta a vállalkozások száma jelentősen nőtt, ezért a foglalkoztatottság jónak mondható.

c) Infrastruktúra

Fejlett út, kiépített gáz és csatorna, valamint vezetékes ivóvízhálózat üzemel, a lakosság számára hozzáférhető a szélessávú Internet. Vezetékes telefon szinte minden házban van.

➤ Történelmi, kulturális értékek

Ybl Miklós által tervezett római katolikus templom, klasszicista stílusban épített plébánia. A templom melletti parkban márványtábla állít emléket a második világháborúban elesett környei katonáknak. A tóparti sétányon a honfoglalás 1100. évfordulójára emlékművet állítottak. A les-hegyi szőlősgazdák szobrot állítottak védőszentjük –Szent Orbán-tiszteletére. Mivel községünknek több ezeréves múltja van, gazdag római kori leletekben.

➤ A környezetet szennyező források

A nagyüzemi gazdálkodás idején sok műtrágya, permetszer került a talajba, ami beszivárgott a vízbe és károsította annak élővilágát.

1.1.2. Belső környezet – iskola

➤ Rövid története

A jelenlegi iskola építése 1977 tavaszán kezdődött, és 1980. június 30-ra fejeződött be. 1980. szeptember 1-jén adták át az új iskolát. 21 tanterem, tornaterem, könyvtár, szertárak, ebédlő, konyha is helyet kapott az épületben. Öt év múlva szükségessé vált az iskola bővítése, újabb négy tanterem épült. A gyerekek mozgásigényét parkosított udvar és sportpálya elégíti ki.

➤ Előélet, hagyományok

A veszélyes hulladékgyűjtésnek több éves tradíciója van. Két éve lehetőség nyílt a szelektív hulladékgyűjtésre, az elemek gyűjtésére. Évente két alkalommal sikeres papírgyűjtést rendezünk.

A tanulók aktívan részt vesznek az iskola udvarának rendbetételében. Részt veszünk a falu takarítási napokon és a község hagyományörző programjaiban.

➤ Épület, berendezés

A fűtést néhány éve modernizálták, gazdaságos gázfűtésre tértünk át. A világítást modern, energiatakarékos lámpatestek biztosítják.

Az iskola rendelkezik megfelelő tantermekkel, szaktantermekkel, tornateremmel, könyvtárral. A tantermek felszereltsége jónak mondható: projector, interaktív szettek, televíziók, videók, magnók segítik a tanulókat az ismeretek megszerzésében és a szabadidő tartalmas eltöltésében.

A tantermekben lévő padok, székek cseréjére folyamatosan kerül sor.

Az iskola épülete barátságos, a folyosókon lehetőség van a tanulók munkáinak elhelyezésére.

A tanulók személyes holmijaikat a folyosón lévő szekrényekben helyezhetik el.

➤ Étkeztetés

Iskolánkban főzőkonyha működik, mely ellátja az óvodát és az idősek napközi otthonát is. Az étkezés világos, barátságos ebédlőben, önkiszolgáló rendszerben zajlik, egyszerre 80 gyerek tud leülni.

Az ételek minősége, tartalmassága megfelel a gyermekétkeztetés elvárásainak. Törekszünk az egészséges ételek túlsúlyára.

➤ Az iskola udvara

Iskolánk szépen parkosított területen, kellemes környezetben található. Területe megfelelő nagyságú, kellő mozgáslehetőséget biztosít a gyerekek számára. Az udvar parkosított területén a tanulók megismerkednek a kerti munkákkal.

Van sportudvar, az uniós szabványoknak megfelelő játszótér, füves udvar és a szünetek eltöltésére alkalmas köves udvar, melyen néhány pad biztosítja a pihenés lehetőségét.

➤ Iskolabüfé

Az iskola rendelkezik büfével, melyet vállalkozó működtet. Diákjaink étkezésének meghatározó tényezője a büfé kínálata, amely azonban nemcsak az egészséges étkezést szolgáló termékeket kínál. A választékot az egészséges táplálkozás irányába mozdítottuk el. A büfé vezetője együttműködik az iskolával, igyekszik ennek az elvárásnak eleget tenni.

1.2. Erőforrások

A környezeti nevelési munkánk céljainak eléréséhez elengedhetetlen feltétel, hogy az iskolai élet résztvevői egymással, valamint külső intézményekkel jó együttműködést alakítsanak ki.

1.2.1. Belső személyi erőforrások

➤ Tanárok

Az iskola minden tanárának feladata, hogy tantárgyába építse be a környezeti nevelési célokat. Környezettudatos magatartása, munkája példaértékű legyen a tanulók számára. Ki kell alakítanunk a munkaközösségek jó együttműködését.

Diákok

Minden diák feladata, hogy vigyázzon környezetére és erre bíztassa társait is. Aktívan vegyen részt a környezeti nevelési célok megvalósításában. A környezeti nevelésben kiemelkedő szerepe van a Diákönkormányzatnak és az osztályközösségeknek.

➤ Nem pedagógus munkakörben dolgozók

Munkájukkal aktív részesei környezeti nevelési programunknak.

Fontos feladatunk:

- a papírfelhasználás csökkentése, a hulladékpapír, kiürült tintapatronok folyamatos gyűjtése
- a takarítás során környezetkímélő tisztítószer használata,
- ügyelni kell a takarékos víz- és energiafogyasztásra.

1.2.2. Külső személyi erőforrások

➤ Fenntartó, működtető

Cél, hogy a fenntartó, a működtető a kötelező támogatáson túl is finanszírozza az iskolai környezeti nevelési programot.

➤ Szülők

Fontos, hogy a szülők ismerjék és támogassák az iskola környezeti nevelési programját. Lehetőségük szerint vegyenek részt annak megvalósításában.

➤ Egyéb intézmények:

- múzeum
- állatkert
- skanzen
- arborétum

Fenti intézményeknek nagy szerepe van a környezeti nevelés céljainak megvalósításában. Figyelni kell kínálatukat, programjaikat.

1.2.3. Anyagi erőforrások

➤ Saját erőforrások

A költségvetésben szerepelő kulturális és szabadidős célokra felhasználható előirányzatok. Alapítványunk rászorultsági alapon támogatja az erdei iskolában, táborban, tanulmányi kiránduláson való részvételt.

- Külső erőforrások
 - szülői munkaközösség támogatása
 - pályázatok

2. Alapelvek, jövőkép, célok

2.1. Alapelvek

- Ki kell alakítani az emberekben azokat a magatartási és életviteli mintákat, amelyek során a társadalom környezetért felelős személyiségévé válnak.
- Biztosítani kell mindenki számára a környezettudatos magatartáshoz és életvitelhez szükséges tudást.
- Rendszerszemléletre nevelés.
- Ki kell alakítani a minőségi élethez tartozó viselkedési normákat és viselkedési formákat.

2.2. Jövőkép

Célunk olyan emberek nevelése, akik a természetes és társadalmi környezet szépségeire nyitottak, ezeket tudják értékelni és a természettel harmonikusan tudnak együtt élni. Igyekeznek egészségesen élni, egymásra odafigyelni, képesek önálló ismeretszerzésre, problémamegoldó gondolkodásra, másokkal való együttműködésre.

Szeretnénk, ha iskolánk olyan intézménnyé válna, ahol a belső terek hangulatosak, sok növény van mindenütt, a dolgozók és a tanulók figyelnek az intézmény energia és vízfelhasználására, a napi működés során csökken a hulladéktermelés.

Erdei iskolai programunk legyen mindenki által ismert, támogatott.

2.3. Hosszú távú célok

- Ki kell alakítani diákjainkban
 - o az egészséges életmód iránti igényt, és el kell sajátítani az ehhez vezető technikákat, módszereket,
 - o a személyes felelősségen alapuló, környezetkímélő, takarékos magatartást, és életvitelt,
 - o a természeti és épített környezet szeretetét, védelmét, a sokféleség megőrzését.
- Meg kell alapozni az élethosszig tartó tanulást, fejleszteni kell a kommunikációt.
- Fejleszteni kell az oktatás minőségét, mérsékelni kell az oktatási esélyegyenlőtlenségeket.
- IKT (Információs és kommunikációs technológiák) alkalmazásának fejlesztése (csökkenjen a papír felhasználás).

2.4. Konkrét célok

- A tantestület tagjainak megnyerése a környezeti nevelési munkához, továbbképzés, módszerek bemutatása
- Lakóhely, természeti, épített, szociális környezetének megismerése és óvása
 - o faültetés, virágosítás,
 - o madárvédelem

- energiatakarékosság
- Ősi mesterségek megismerése, hagyományok ápolása
- Erdei iskolai programok szervezése
- Egészséges életmód kialakítása
 - túrák, táborok szervezése
 - egészségnevelő előadások szervezése
 - drog-prevenció

2.5. Szaktárgyi célok

- a szakórákon minden lehetőség megragadása a környezeti nevelésre
- hétköznapi környezeti problémák megjelenítése az órákon (pl. a környezetszennyezés hatása a természeti, és épített környezetre)
- természetvédelmi versenyekre való felkészítés
- a számítógép használata a tanórákon
- multimédiás módszerek alkalmazása

2.6. A célok eléréséhez szükséges készségek kialakítása, fejlesztése a diákokban

- alternatív, problémamegoldó gondolkodás
- ökológiai szemlélet
- problémaérzékenység
- kreativitás
- együttműködés, alkalmazkodás, tolerancia és segítő életmód
- állampolgári részvétel és cselekvés

3. A tanulás szervezési és tartalmi keretei

3.1. Tanórai keretek

A tanulók számára a kötelezően elsajátítandó tartalmat jelenti.

- a) Hagyományos – 45 perces tanóra
 Tantervi feladatokat valósít meg, az egyes tantárgyak célkitűzései között szerepeljenek a környezeti nevelési célok. („tantervek zöldítése”)
 A tanmenetben meg kell jelölni azokat az órákat, amelyeknek tananyaga szorosan kapcsolódik a környezeti nevelés célkitűzéseéhez.
 A tanórákon hozzárendeljük az adott témákhoz a megfelelő környezetvédelmi vonatkozásokat. Az óra jellege határozza meg, hogy melyik témát hogyan dolgozzuk fel.
- b) Nem hagyományos tanóra – olyan foglalkozás, amely a környezeti nevelés szempontjából szerveződik.
 - erdei iskola
 A tanév során az alsó tagozat erdei iskolában tölt 3-5 napot. Az itt folyó munka a tanév szerves része. A tanítás tartalmilag és tantervileg szorosan kapcsolódik a választott helyszín természeti és szociokulturális környezetéhez.

- múzeumlátogatás
A múzeumok természetvédelemmel kapcsolatos kiállításainak megtekintése.
- egyéb lehetőségek
Magyarország élőhelyeinek, élővilágának megtekintése.

3.2. Tanórán kívüli lehetőségek

- Tanórán kívüli programok
 - Tanulóink környezetvédelmi versenyeken indulnak
 - Akciókban veszünk részt:
 - Pályázatokra rajzokat, fotókat, fogalmazásokat készítenek
Jeles alkalmakra diákjaink munkáiból kiállítást rendezünk (Föld Napja, táborok, Kisfaludy napok)
 - Rendszeresen gyűjtünk (elem, papír)
 - Ösztönözzük tanulóinkat a szelektív hulladékgyűjtésre.
- Tanórán kívüli foglalkozások
 - szakkör
 - tábor
 - kiállítás
 - verseny
 - Diákönkormányzati nap
 - jeles napok
 - kézműves foglalkozás
 - akadályverseny
 - iskolazöldítés
 - Zöld Napok (néhány jeles nap megünneplése, a naphoz kapcsolható programok)
 - ÖKO iskolai programok

4. Módszerek

Törekedni kell a környezeti nevelés szempontjából kiemelkedő jelentőségű élmény és tevékenység alapú módszerek sokoldalú alkalmazására.

Alkalmazható módszerek:

- kooperatív (együttműködő) tanulási technikák,
- játékok,
- modellezés,
- művészi kifejezés,
- kreatív tevékenység,
- érzelmi minták közvetítése, példamutatás élménygazdag helyzetek megteremtésével.

5. Taneszközök

Az iskola rendelkezik az alapvető oktatási eszközökkel, szakkönyvekkel. Folyamatosan pótolni kell az elhasználódott eszközöket és lépést tartva a fejlődéssel, be kell szerezni az

újakat. A pedagógiai program végrehajtásához szükséges, hogy a nevelő-oktató munkát segítő eszközök jegyzékébe bekerüljön a környezeti nevelés eszközigénye.

6. Iskolai környezet

6.1. Az iskola épülete és működtetése

Az iskolai környezet jelentős hatást gyakorol a gyerekek személyiségének formálódására. Meg kell próbálni olyan körülményeket létrehozni, amely lehetővé teszi, hogy a gyerekek örömmel érkezzenek az iskolába, érezzék, hogy az iskola értük van, ők is felelősek környezetéért.

Ennek érdekében

- Ügyeljünk az iskola esztétikusságára, legyenek falújságok, tárolók, ahol a gyerekek munkáit kiállíthatjuk.
- Vonjuk be a gyerekeket környezetünk szépítésébe.
- Az iskolában legyen megfelelő a termék világossága és hőmérséklete.
- Fordítsunk gondot az iskolaudvar zöldítésére, hozzunk létre virágos kertet, sziklakertet.
- Helyezzünk el padokat az udvaron.
- A gyakorlókert helyett adjunk lehetőséget iskolakert létrehozása az épület mellett.
- Szervezzünk az iskolában szelektív hulladékgyűjtést.
- Az eddigi gyakorlatnak megfelelően folytassuk papír- és elemgyűjtést.
- Törekedjünk a takarékos víz használatra, energia használatra.

6.2. Az iskola életvitele

A környezeti nevelés szempontjából az iskola mindennapi életét is meg kell tervezni.

Ennek érdekében:

- Nagyon fontos az iskola dolgozóinak példamutatása.
 - A kulturált étkezés szokásainak megtanítása és gyakorlása.
 - A büfé kínálatának figyelemmel kísérése.
 - A szünetekben a tanulók minél többet legyenek az udvaron, gondoskodni kell a tanterem szellőztetéséről.
 - A napközi időtartama alatt a gyerekeknek legyen módjuk szabadfoglalkozásra, csoportos ügyességi játékokra, sportolásra.
- Minél több időt töltsenek az udvaron.

7. Kommunikáció

- Iskolán belüli kommunikáció formái
 - kiselőadások tartása megfelelő szemléltetőeszközökkel
 - házi dolgozat készítése
 - poszterek készítése, bemutatása
 - információk közlése falújságon
 - plakátok készítése
 - személyes megkeresés
 - rendezvények szervezése
- Iskolán kívüli kommunikáció formái
 - környezetvédelemről szóló rádió és televízió hírek feldolgozása

- tudományos cikkek gyűjtése
- környezetről szóló értesülések elhelyezése hirdető táblákon

8. Értékelés

A tanulók környezeti nevelési eredményinek értékelési szempontjai:

- Egyes tanulók esetében
 - Az iskolai cél és értékrendszer megvalósulása.
 - A szociális képességek alakulása.
 - Beállítódások és értékorientáció fejlődése.
 - Konfliktus helyzetek megoldásának fejlődése.

- Osztályközösségek esetében
 - A csoportviszonyok alakulása.
 - A közvélemény, a morális gondolkodás változása.
 - Kapcsolatrendszerek alakulása.
 - Tevékenységrendszer megismerése.

- A pedagógusok környezeti nevelési gyakorlata színvonalának minősítése
 - Rendelkeznek-e mindazon ismeretekkel, szakmai hozzáértéssel, amelyek a környezettudatosság során mintaként szolgálnak?
 - Felkészülésüket áthatja-e az együttműködésre való törekvés?
 - Törekednek-e fenntartani az egyensúlyt a személyiség szabadsága és a munkavégzés rendje között?
 - Biztosítják-e a tanulók számára a sokoldalú tapasztalatszerzési lehetőséget?
 - Megszervezik-e az egyéni és kooperatív tanulás formáit, biztosítják-e a differenciálás lehetőségeit a képességek fejlesztésének folyamatában.

- Tantárgyak esetében
 - A tantárgyakban lévő környezeti nevelési tartalmakat az adott tantárgyra előírt ellenőrzési, értékelési formákkal tudjuk mérni.

- A tanulók személyiségfejlődése
 - A személyiség formálódásának méréséhez használhatunk:
 - kérdőíveket,
 - szociometriai vizsgálatokat,
 - megfigyeléseket,
 - egyéni vagy csoportos beszélgetéseket.

9. Továbbképzés

Az élethosszig tartó tanulás a pedagógus számára nélkülözhetetlen. Részt veszünk külső intézmények által szervezett környezeti nevelési továbbképzési programokon.